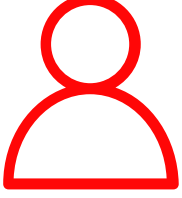

Bu araştırma, MESEM öğrencilerinin kendi dilinden çalışma koşullarını, yaşadıkları sorunları ve sistem hakkındaki deneyimlerini ortaya koymaya çalışmaktadır.

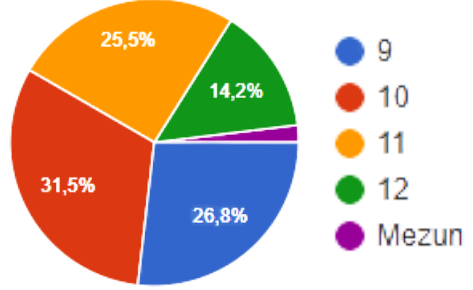

Çevrimiçi ortamda **19 Mart-29 Mart 2026** tarihleri arasında **463 MESEM öğrencisi/mezununun** katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Ankette MESEM öğrencilerinin **demografik, eğitim, çalışma koşulları ve psikolojik deneyimlerini** anlamak amacıyla **61 soru** yer almıştır.

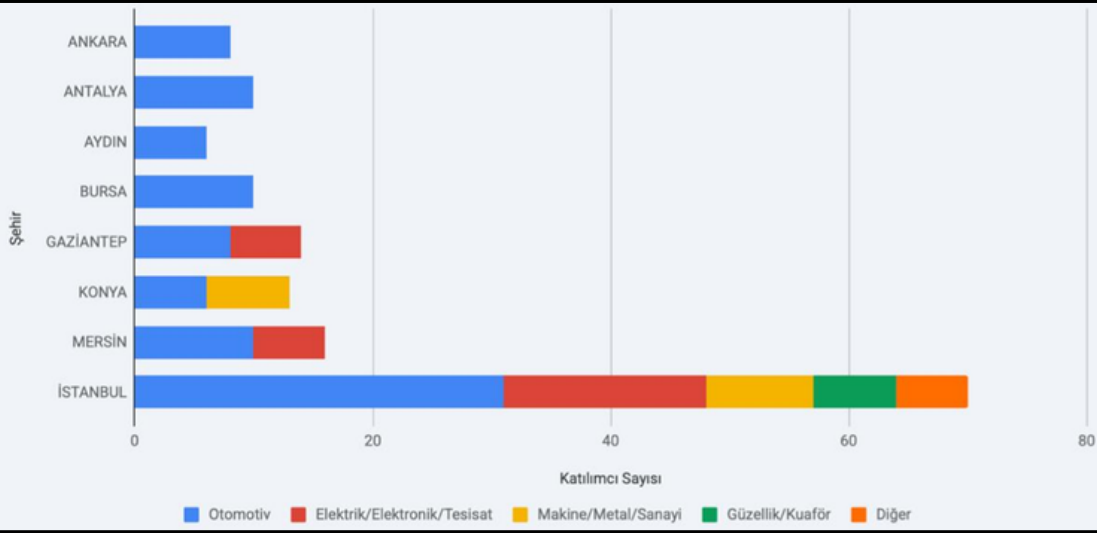

%93.6 Erkek
%5.6 Kadın
%0.9 Belirtmek istemiyorum

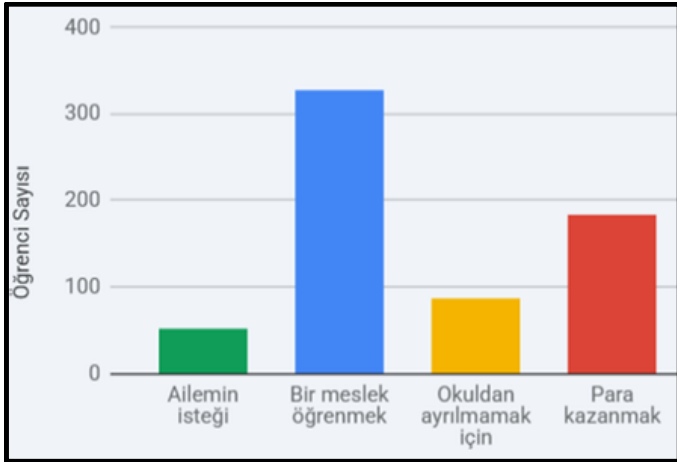

Anket çalışması, MESEM'li Gençler Haberleşme ve Dayanışma Ağı'nın anketi yaygınlaştırmasıyla gerçekleştirilmiştir. Katkıları için teşekkür ederiz.

Katılımcıların çalıştıkları sektörler ve yaşadıkları şehirler

Neden MESEM'e kaydoldular?

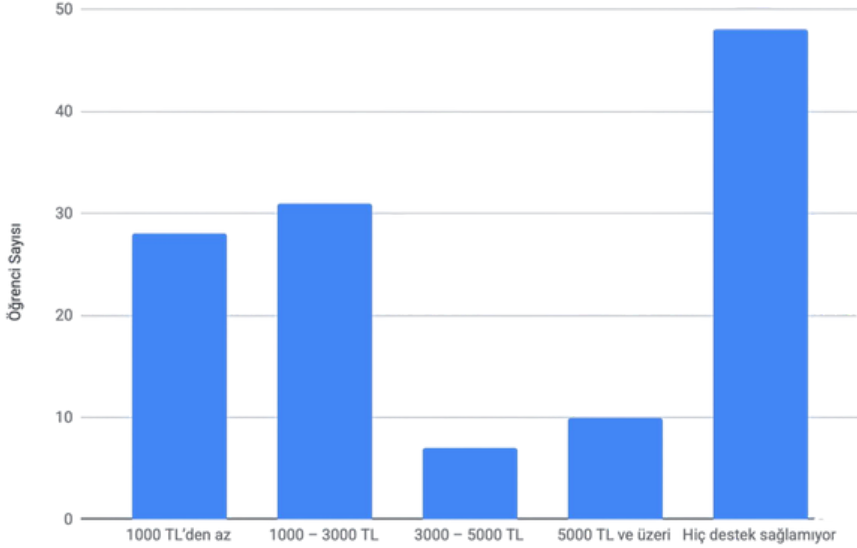

Öğrencilerin en büyük çoğunluğu **(327 kişi)** MESEM'e **bir meslek öğrenmek amacıyla** kaydolmuştur. Bu, sistemin **mesleki eğitim amacının öğrenciler nezdinde karşılık bulduğunu** göstermektedir.

İkinci en yaygın neden ise **184 kişi** ile **para kazanma isteğidir**. Öğrencilerin eğitim alırken aynı zamanda **gelir elde etmeyi** önemli bir kriter olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

87 öğrenci okuldan ayrılmamak için bu yolu tercih ederken, **52 öğrenci ailesinin isteğiyle**, sadece **1 öğrenci** ise **sınıfta kaldığı için** MESEM'e yöneldiğini belirtmiştir.

Ailesine destek olamayan öğrencilerin ailelerinden aldıkları destek dağılımı

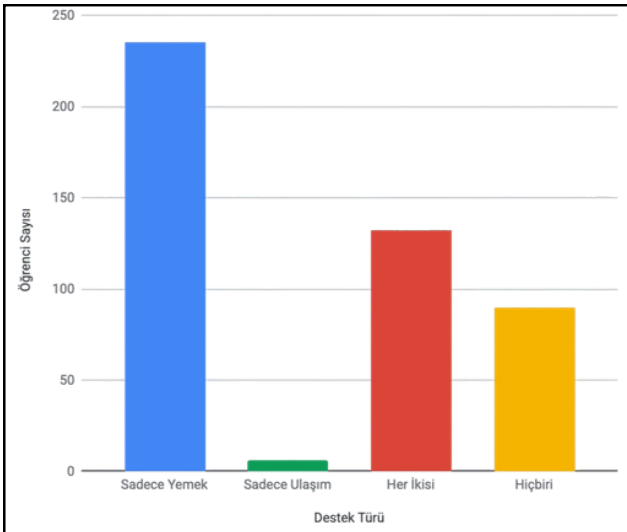

%75

Katılımcıların %75'i aldıkları ücretle herhangi bir birikim yapamıyor.

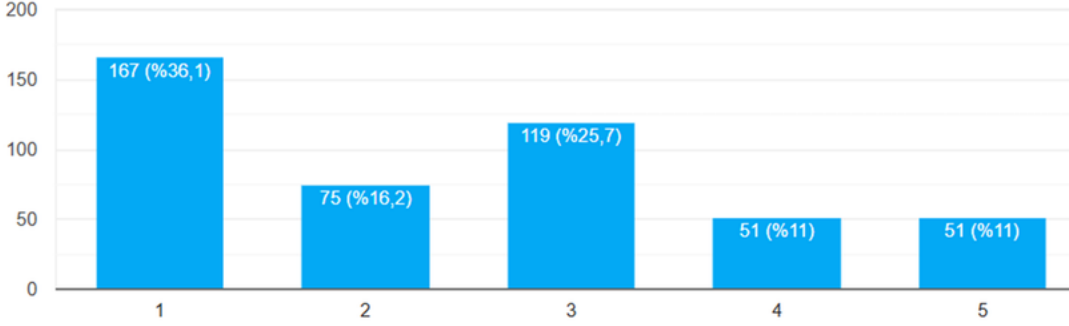
%74.5

Katılımcıların %74.5'i aldıkları ücretin “hiç adil olmadığını” düşünüyor.

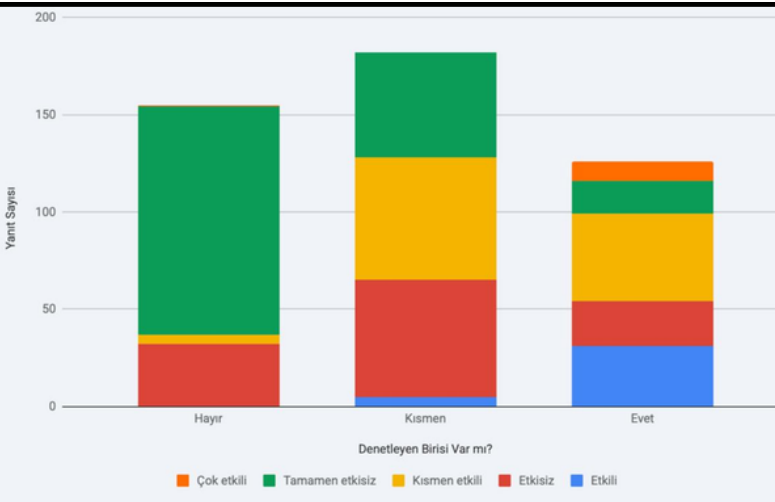
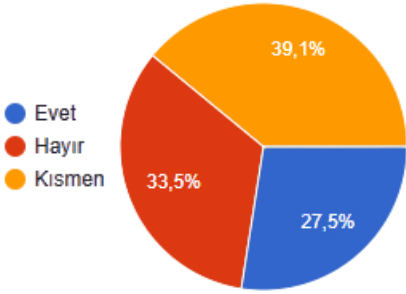
İş yerlerinde yemek ve ulaşım desteğinde ağırlık **“sadece yemek”** desteğinde görülürken; öğrencilerin **%19'u (90 kişi)** ne yemek ne de ulaşım masrafları için **herhangi bir destek almadığını** belirtiyor

MESEM eğitiminin mesleki eğitime katkısı

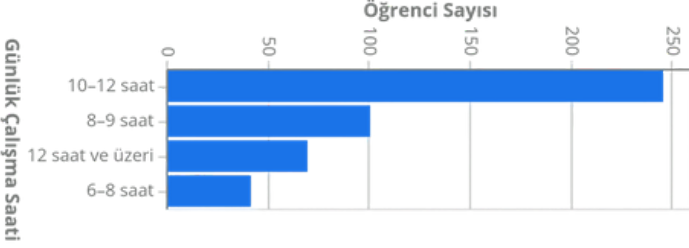
Öğrencilerin **%36,1'i** MESEM'den aldıkları eğitimin mesleki eğitimlerine **"hiç katkı sağlamadığını"** düşünürken, **%16,2'si** ise **"katkı sağlamadığını"** düşünüyor; **%25,7'si** ise **"kısmen katkı sağladığını"** düşünürken sadece **%11'i** **"kesinlikle katkı sağladığını"** düşünüyor.

"Çalıştığınız işyerinde sizi ve çalışma koşullarını denetleyen birisi var mı?" sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında ise **%39,1** ile **"Kısmen"** cevabının seçilmesi **denetimlerin niteliksizliğini ve belli belirsizliğini** gösterir nitelikte.

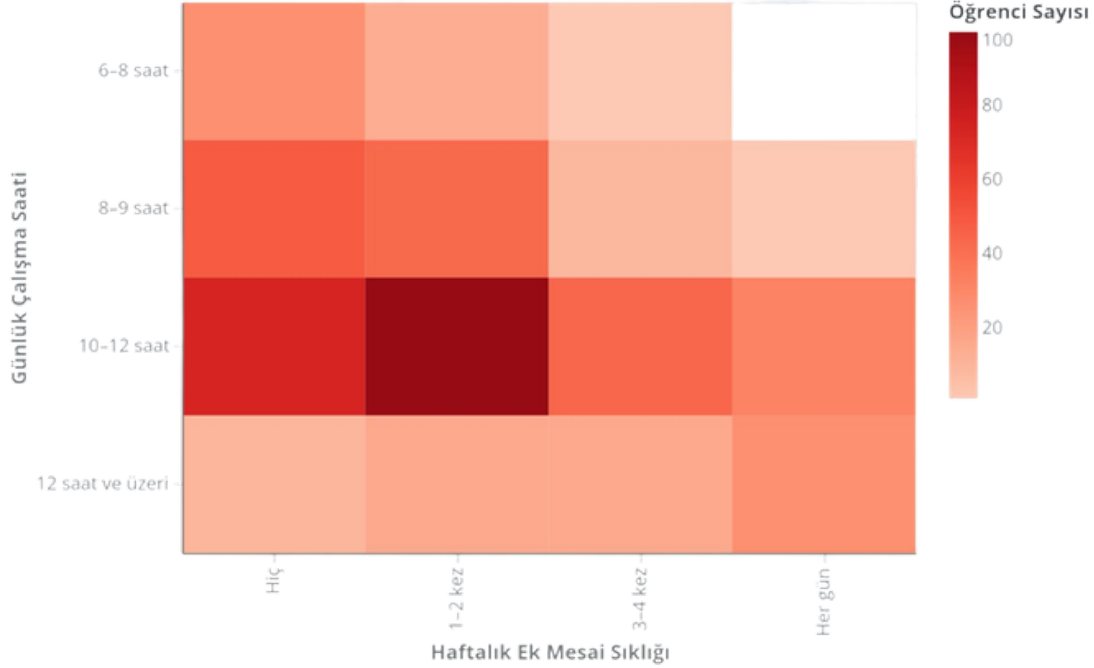
Denetimin etkisine dair ise **"evet"** ve **"kısmen"** cevabını verenlerde de denetimin çoğunlukla **"tamamen etkisiz"** ve **"etkisiz"** olduğu görülüyor.

Yoğun çalışma saatleri ve ek mesai

Öğrencilerin yarısından fazlası **(245 kişi) günde 10-12 saat** çalıştığını belirtmiştir. **Günde 12 saat ve üzeri** çalışanların sayısı ise **69'dur**.

Günlük çalışma saati ve ek mesai ilişkisi

Çalışma süresi arttıkça ek mesai sıklığı da genel olarak **artarken**; ancak en yüksek öğrenci yoğunluğunun **günlük 10-12 saat ve haftada 1-2 kez ek mesai** yapan orta-yüksek grupta toplandığı görülüyor. Standart sayılabilecek **6-8 saat aralığında** çalışan ve **hiç ek mesai yapmayan** öğrenci sayısı sadece **27'dir**.

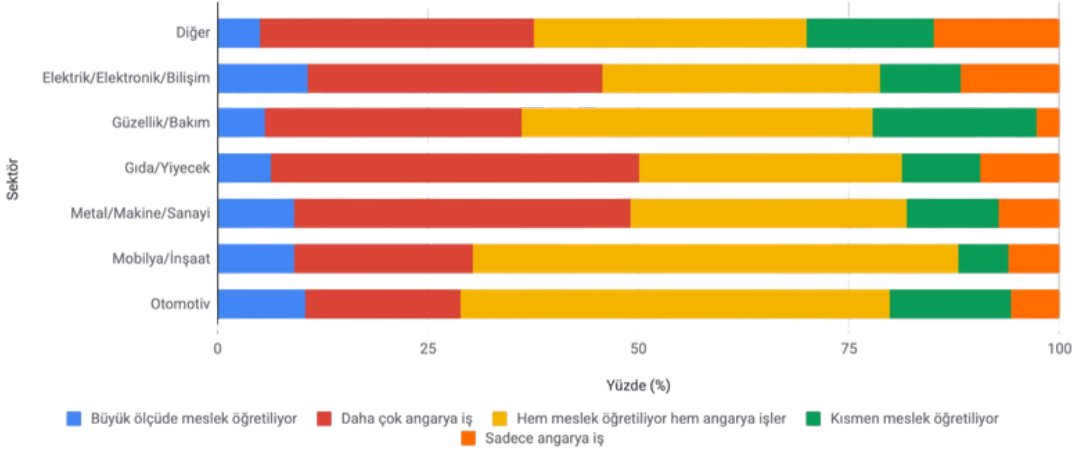
%67

Öğrencilerin %67'si ek mesai ücretlerini alamadığını belirtmiş.

%14,7

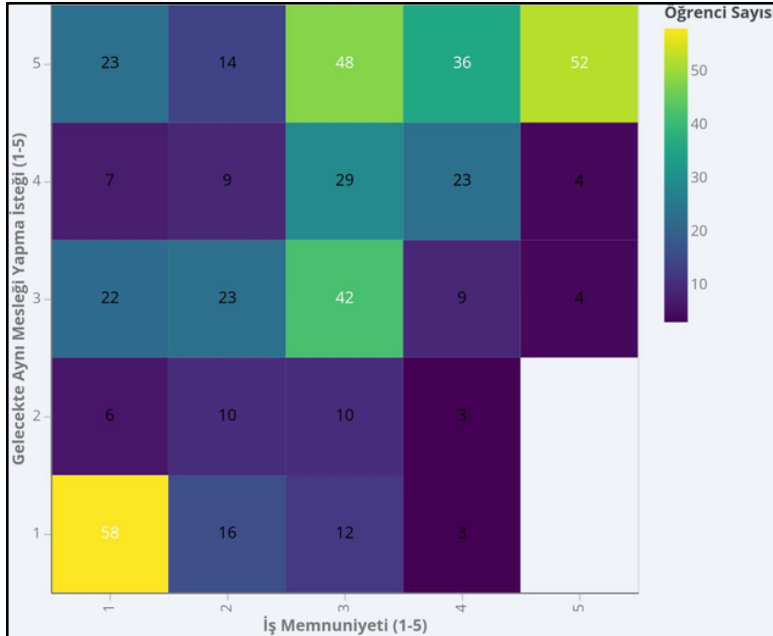
Ek mesai ücretlerini alabilenlerin oranı %14,7

Angarya işler mi, meslek eğitimi mi?

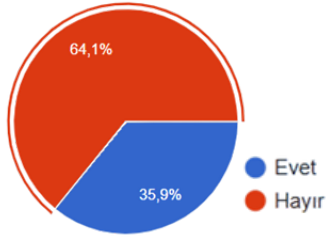
Öğrencilerin %67,6'sı derslerine “hiç vakit ayıramadığını” belirtirken; “yeterli” ve “oldukça yeterli” diyenlerin oranı yalnızca %4,4 (10 kişi).

İş memnuniyeti ve gelecekte aynı mesleği yapma isteği ilişkisi

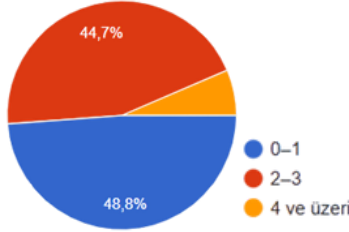

Genel olarak işinden memnun olan öğrencilerin gelecekte de aynı mesleği sürdürme eğiliminde olduğu görülürken; işinden memnun olmayan öğrencilerin neredeyse aynı oranda gelecekte de aynı mesleği yapma isteği düşüyor.

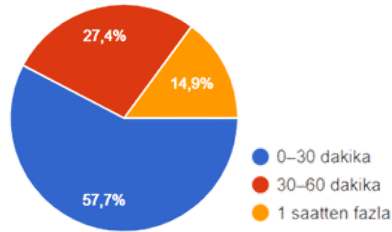
Dinlenme yerleri eksik, mola sayısı ve süresi az

“İşyerinde dinlenebileceğiniz alan var mı?”

“Günde kaç kez mola verebiliyorsunuz?”

“Günlük mola süreniz toplam ne kadardır?”

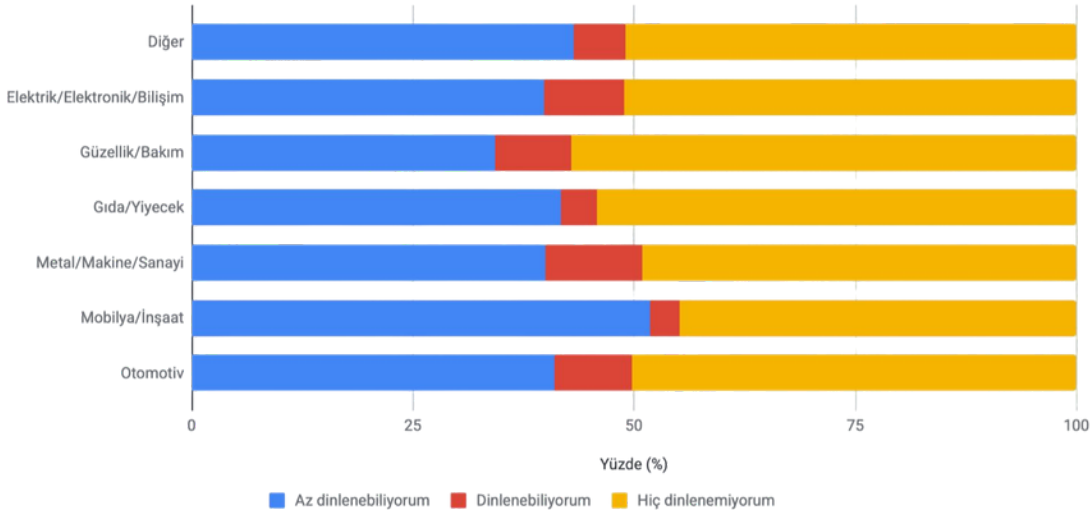

Öğrencilerin %50'si iş ve okul temposunda **“hiç dinlenemediğini”** belirtirken, %40,4'ü **“az dinlenebildiğini”** belirtmiş.

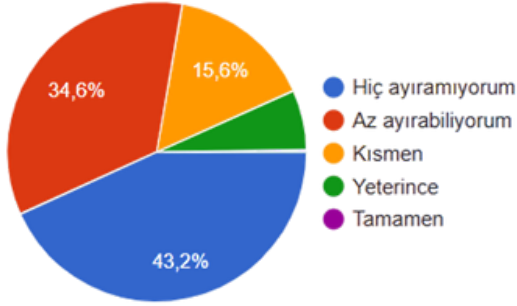
“Dinlenebildiğini” belirtenlerin oranı %8 iken;

“yeterince dinlenebildiğini” belirtenlerin sayısı ise sadece **5 kişi**.

Sektörlere göre dinlenme dağılımları

“Sosyal hayat” bir hayal

“Çalışma saatleriniz sosyal hayatınıza vakit bırakabiliyor mu?”

“Çalışma hayatı sosyal yaşamınızı (aile, arkadaşlar, hobiler) olumsuz etkiliyor mu?”

%58,7

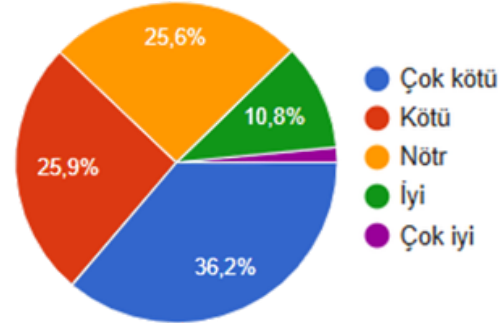
Öğrencilerin **%58,7'si** MESEM'den kazandıkları ücretin, sosyal hayatlarındaki harcamalar için **“hiç yeterli olmadığını”** belirtmiş.

32

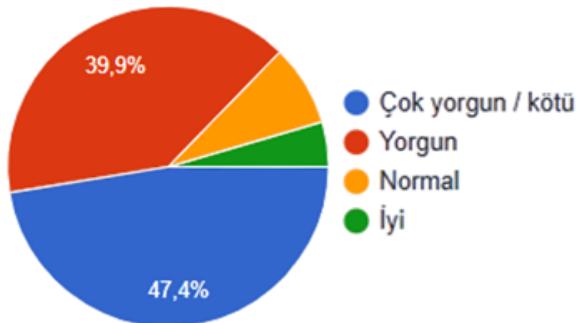
**32 kişi “yeterli” olduğunu belirtirken;
“tamamen yeterli” olduğunu belirtenler ise sadece 5 kişi.**

5

Mesai “nasıl başlıyor” ve “nasıl bitiyor”?

“Mesai başlarken kendinizi nasıl hissediyorsunuz?”

“Mesai bitiminde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?”

“İş sağlığı” ve güvenliği eğitimleri es geçiliyor

%49,5

Öğrencilerin %49,5'i iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almadığını belirtiyor.

%40,8

Öğrencilerin %40,8'i çalışırken iş sağlığı ve güvenliğine dikkat etmediğini belirtiyor.

%66,5

Öğrencilerin %66,5'i iş kazası yaşaması durumunda başvurabileceği mekanizmalar hakkında bilgilendirilmemiş.

Öğrencilerin %51,4'ü daha önce bir iş kazası yaşadığını belirtmiş.

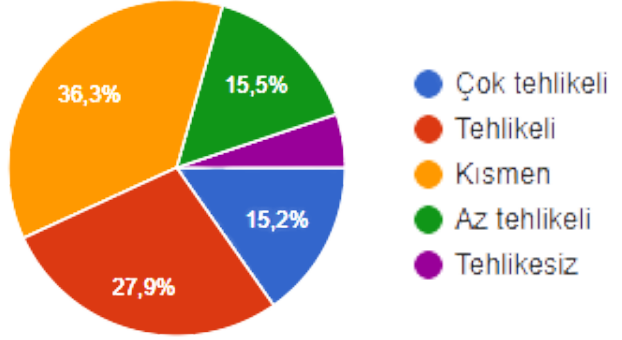
İSG Eğitimi Almış Olanlarda: Toplam 234 öğrenci eğitim aldığını belirtmiştir.

Bu gruptaki öğrencilerin 94'ü (%40,17) daha önce iş kazası geçirdiğini ifade etmiştir.

İSG Eğitimi Almamış Olanlarda: Toplam 229 öğrenci eğitim almadığını belirtmiştir. Bu gruptaki öğrencilerin 131'i (%57,21) daha önce iş kazası geçirdiğini ifade etmiştir.

Neredeyse her iş “tehlikeli”

Çalışma sırasında ağır veya tehlikeli işler yapmak zorunda kalıyor musunuz?

Metal, Makine ve Sanayi: Toplam tehlike oranı **%50,03'tür.**

Bu sektörde sadece "**Tehlikeli**" işlerin oranı **%32,8** ile oldukça yüksektir.

Mobilya ve İnşaat: Toplam tehlike oranı **%45,84'tür.**

%29,2'lik "Çok Tehlikeli" iş oranıyla, bu kategorideki en yüksek risk yoğunluğuna sahip sektördür.

Otomotiv: Toplam tehlike oranı **%45,15'tir.**

Elektrik, Elektronik ve Bilişim: Toplam tehlike oranı **%42,1**

seviyesindedir. Ancak bu grupta "**Çok Tehlikeli**" oranı (**%12,6**) diğer sanayi kollarına göre daha düşüktür; riskler daha çok "**Kısmen Tehlikeli**" seviyesinde yoğunlaşmaktadır.

En Güvenli Sektör → Güzellik ve Bakım

%16,7'lik toplam tehlike oranıyla riskin en az görüldüğü alandır.

Bu sektördeki öğrenciler işlerini çoğunlukla "**Kısmen**" veya "**Az Tehlikeli**" olarak tanımlamaktadır.

Hakaret, psikolojik şiddet ve fiziksel şiddet oldukça yaygın

%53,6

Öğrencilerin %53,6'sı iş yerinde fiziksel veya psikolojik şiddete maruz kaldığını belirtmiş.

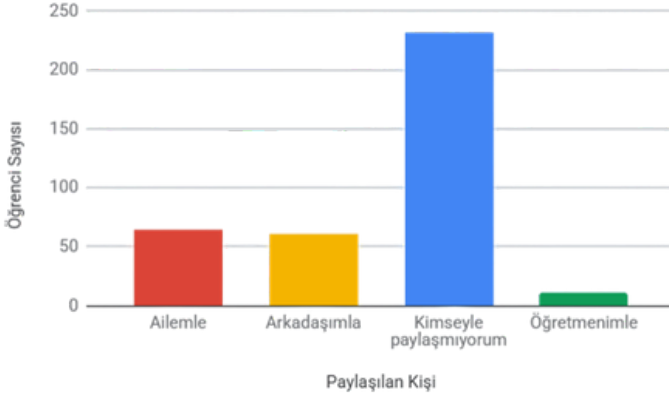
Öğrencilerin

%42,3'ü ustaları tarafından hakarete maruz kaldığını

%37,1'ü "bazen" ustaları tarafından hakarete maruz kaldığını

%20,5'i böyle bir şey yaşamadığını belirtmiş.

Hakarete maruz kalan öğrencilerin durumu paylaştığı kişiler

Kimseyle paylaşmıyorum:

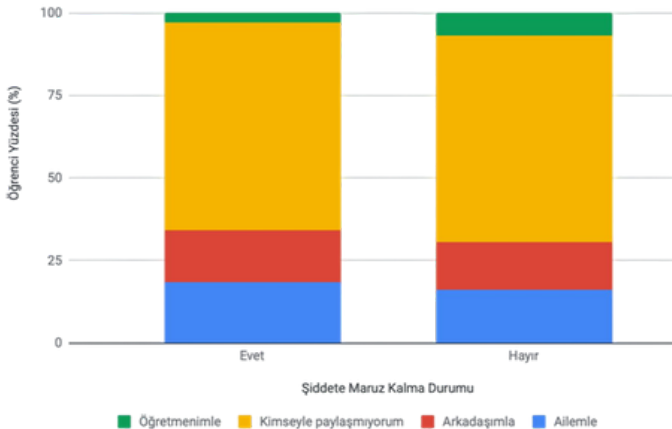
232 öğrenci

Ailemle: 64 öğrenci

Arkadaşımla: 61 öğrenci

Öğretmenimle: 11 öğrenci

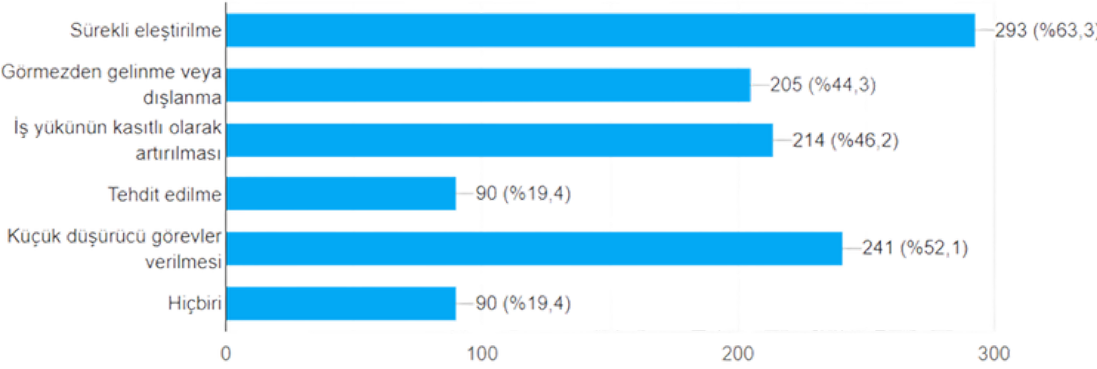
Şiddete maruz kalma ve paylaşım durumu

Veriler, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bu durumu **gizli tuttuğunu** göstermektedir.

Özellikle öğretmenlerle olan iletişimin, şiddete maruz kalan grupta **oldukça düşük olması**, öğrencilerin okul mekanizmalarına başvurma konusunda **çekinceleri** olabileceğine veya bu kanalların **yeterince etkin kullanılmadığına** işaret etmektedir.

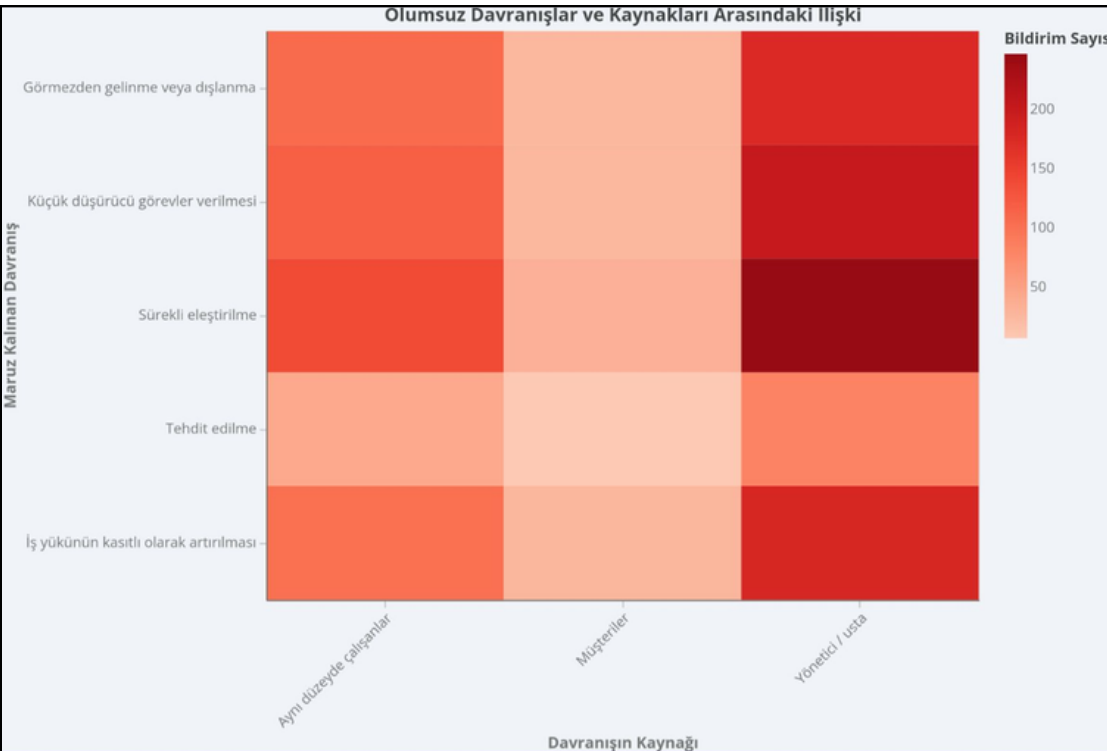
Olumsuz davranışlar ve kaynakları

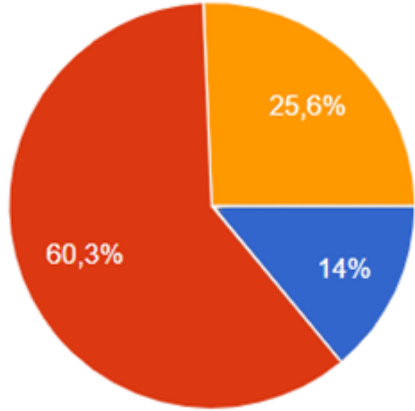
“İşyerinde böylesi davranışlardan herhangi birine maruz kaldınız mı?”

47 öğrenci
belirtilen davranışların hepsine maruz kaldığını belirtmiş.

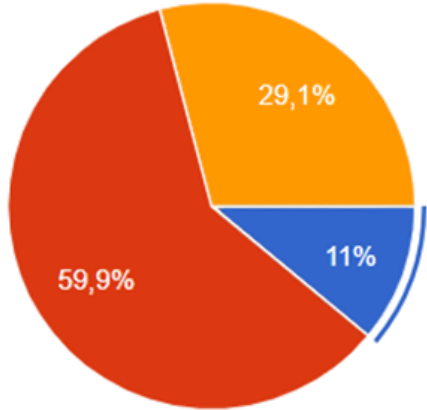

Yetkililere bildirme oranı da çözüm beklentisi de düşük

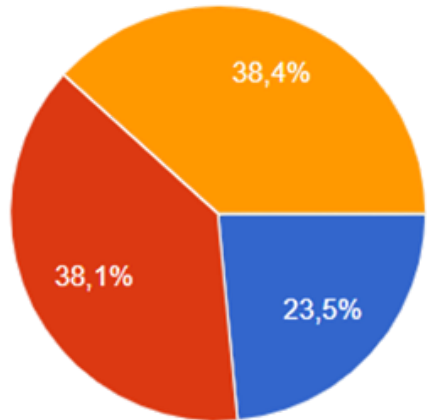
“Bu tür olumsuz durumlar yaşandığında işyerinde çözüm üretme ve önlem geliştirme konusunda yeterli adımlar atıldığını düşünüyor musunuz?”

- Evet
- Hayır
- Kısmen

“İşyerinde şiddet veya mobbing durumlarında destek alabileceğiniz bir mekanizma olduğunu düşünüyor musunuz?”

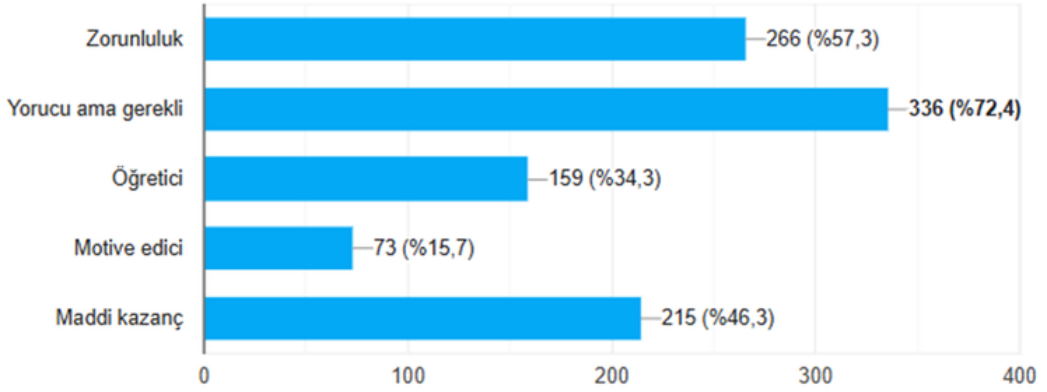
- Evet
- Hayır
- Emin değilim

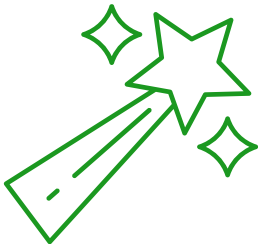
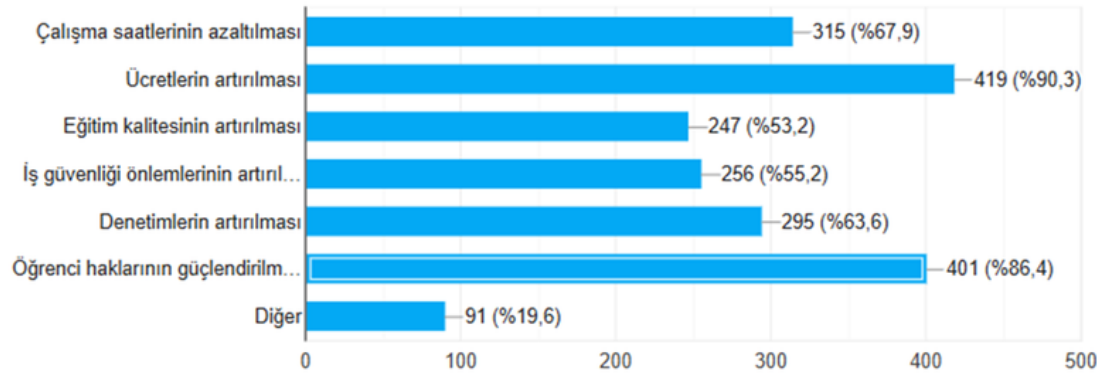
“Bu tür durumları işyerinde bir yetkiliye bildirdiniz mi?”

- Evet
- Hayır
- Bildirmekten çekindim

“Çalışmak” nasıl hissettiriyor?

MESEM sistemi hakkında değiştirilmesini istediğiniz şey nedir?

119 öğrenci

tüm seçenekleri işaretlemiş

MESEM'in işleyişini tek bir cümleyle özetler misiniz?

KÖLELİK 74 defa cümlelerde kullanılmış.

**Hevesle gidip ilk günden
gördüğün baskı ile ne zaman
bitecek diye seni iple çektirten
program.**

-15, Kadın, Otomotiv (Sakarya)

**Kimsenin asgari ücretle
yapmayacağı görevlerde asgari
ücret altında köle gibi
çalıştırılması.**

-18, Erkek, CNC (Konya)

**MESEM, öğrenciyi haftanın
çoğunu işte çalıştırıp okulu
minimumu indirerek ucuz iş
gücüne dönüştüren bir
sistemdir.**

-15, Erkek, Çelik Kontrol (Antalya)

**Afrika'da elmas toplayan
çocuklar**

-15, Erkek, Elektrik (Tekirdağ)

Diyalektik Araştırmalar Enstitüsü MESEM Çalışma Grubu olarak gerçekleştirdiğimiz bu kapsamlı anket çalışmasıyla, MESEM projesinin “mesleki eğitim” söyleminin ötesine geçerek; çocuk ve genç emeğinin güvencesiz, denetimsiz ve tamamen piyasa dinamiklerine terk edildiği bir sistem olduğu sonucuna vardık.

Uzun mesai saatleri, sefalet ücretleri, iş kazaları ve sistematik mobbingin tanımlayıcıları olduğu bu sistem; çocukların/gençlerin yalnızca fiziksel bütünlüğünü değil, sosyal varlıklarını ve gelecek umutlarını da ipotek altına almaktadır.

Gençlerin ve çocukların gelişimini, eğitim hakkını, geleceğini tavizsiz bir biçimde merkeze alan köklü bir dönüşümün zorunluluğunu, ertelenemez bir toplumsal sorumluluk olarak kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.